

Remiss - Utkast till lagrådsremiss Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga

Svar på remiss: Utkast till lagrådsremiss – Elektronisk övervakning – ett verktyg för socialtjänsten till skydd för barn och unga

Remitterande myndighets diarienummer: Dnr S2026/00342

Yttrande

1. Sammanfattning

Vi välkomnar regeringens ambition att stärka skyddet för barn och unga genom att ge socialtjänsten utökade verktyg, möjligtvis genom elektronisk övervakning i vissa situationer. Dock vill vi lyfta ett antal viktiga aspekter kopplade till rättssäkerhet, proportionalitet, integritetsskydd och praktisk genomförbarhet. Förslaget behöver ytterligare förtydliganden för att säkerställa att åtgärden används rättssäkert och ändamålsenligt. Kommunen **avstyrker förslaget i dess nuvarande form** med anledning av att det är otillräckligt utrett och rättssäkerhetsmässigt svagt.

2. Övergripande bedömning

Vi anser att:

- Elektronisk övervakning i vissa fall kan minska behovet av mer ingripande placeringar.
- Insatsen eventuellt kan användas som en säkerhetsgaranti vid utslussning.
- Elektronisk övervakning kan vara ett komplement, men får inte ersätta behovet av individuellt anpassade stöd- och behandlingsinsatser.
- Åtgärden måste vara tidsbegränsad, proportionerlig och alltid bygga på en gedigen barnkonsekvensanalys.
- Barnets bästa måste vara den styrande principen

Samtidigt ser vi omfattande risker:

- Risk att övervakning ersätter stödinsatser som barn egentligen behöver.
- Osäker rättstillämpning med risk för olikvärdiga bedömningar mellan kommuner och enskilda handläggare
- Otillräcklig barnkonsekvensanalys
- Risk för ökad belastning på Socialtjänsten

3. Kritisk analys av förslaget

3.1 Rättssäkerhetsmässigt svagt

Förslaget baseras på att elektronisk övervakning får användas när det finns "konkreta omständigheter" som talar för att barnet inte följer föreskriften.

Nordmalings kommun menar att:

- Beviskraven är för lågt ställda och termen är **vag och öppnar för godtycklig tillämpning**. Det saknas tydliga kriterier och krav på dokumenterade riskbedömningar.
- Risk att övervakning **ersätter stödinsatser** som barn och ungdomar egentligen behöver. Det framhålls inget krav på att övervakning måste ske i kombination med andra stödinsatser.
- Barns rätt att komma till tals saknar tydlig och operativ koppling till beslutsprocessen.
- Förslaget saknar analys av hur barn från 13 år påverkas av en övervakningsåtgärd som i praktiken liknar straffrättslig intensivövervakning.
- Om ett beslut börjar verkställas direkt riskerar den som berörs att utsättas för åtgärden innan en domstol hunnit säga om beslutet är lagligt eller korrekt. Den enskilde borde ha rätt till en domstolsprövning innan staten vidtar så ingripande åtgärder.

3.2 Otillräcklig barnrättslig konsekvensanalys

Elektronisk övervakning i hemmet innebär ett djupt intrång i privatlivet, inte bara för barnet utan för hela familjen. Förslaget beskriver inte hur upplevelsen av att hemmet "tekniskt bevakas" kan påverka relationer, tillit till socialtjänsten eller barnets psykiska hälsa.

Då syftet är att förebygga kriminalitet hos unga är det anmärkningsvärt att konsekvensanalysen inte tar höjd för stigmatisering, risk för normförskjutning eller eskalerande konfliktnivåer i familjen.

Nordmalings kommun anser att det blir en **utmaning att säkerställa en tillräckligt god hemmiljö** för att det ska kunna bedömas vara förenligt med barnets bästa att faktiskt vistas i hemmet. Den bedömning som socialnämnden gör sägs i remissen inte på något sätt vara bindande för rätten då en självständig bedömning av hemförhållandena skall göras även i målet om elektronisk övervakning. Det behöver klarläggas hur en sådan bedömning skall se ut.

Som Sundsvalls kommun påpekat ser också vi att kan utgöra en fara för barn och unga som är involverade i grov kriminalitet att vara orörliga och därmed bli en enkel måltavla, samt att detta också kan utgöra en fara för familjemedlemmarna.

3.3 Betydande belastning på kommunal socialtjänst

Förslaget förutsätter att socialnämnden:

- Formulerar särskilda föreskrifter,
- Utreder om hemmiljön är förenlig med barnets bästa,
- Ansöker hos förvaltningsrätten,
- Följer upp ärendet, och
- Hanterar avvikelser, eventuella incidenter och samverkan.

Specifikt för mindre kommuner som Nordmaling innebär detta:

- Ökad administration,
- Behov av ökad bemanning och jourberedskap,
- Risk för undanträngning av förebyggande insatser.

Socialtjänsten står redan inför stora kompetensförsörjningsutmaningar och arbetsbelastning. Förslaget riskerar att ytterligare försämra förutsättningarna för ett långsiktigt socialt arbete. Det saknas en **resursanalys** för kommunerna.

4. Praktisk genomförbarhet

Vi vill betona:

- Socialtjänsten behöver stöd i form av **tydliga nationella rutiner**, utbildning och vägledningar för att säkerställa likvärdig tillämpning.
- Det måste säkerställas att det finns krav på **obligatoriska barnkonsekvensanalyser** inför varje beslut, **regelbunden uppföljning och utvärdering**, nationellt och lokalt samt rättssäkra rutiner för dokumentation, beslut, kontroll och omprövning.
- Teknik och system måste vara **driftsäkra**, tillgängliga och lättanvända – och inte belasta socialtjänsten med mer administration.
- Det måste finnas **klara gränsdragningar** mellan socialtjänstens beslutsansvar och SiS operativa ansvar. Att socialsekreterare skulle närvara vid monteringen av utrustningen riskerar exempelvis att skapa otydlighet kring ansvaret för utrustningen.
- **Tydlig avgränsning** att övervakningen är ett komplement – inte ett alternativ – till socialtjänstens stödinsatser.

6. Rekommendationer

Vi föreslår att regeringen, innan lagförslaget färdigställs:

1. **Återremitterar förslaget för fördjupad rättssäkerhetsanalys**
2. **Inför tydliga juridiska kriterier** för när elektronisk övervakning får användas.
3. **Genomför en omfattande konsekvensutredning** för små och glesbygdskommuner.
4. **Avvaktar införandet** tills SiS kan visa full operativ förmåga, med nationellt stöd, utbildning och tydliga rutiner.

5. **Utvecklar alternativ** till elektronisk övervakning som stärker frivillighet, relationsskapande och stödinsatser.

6. **Tydliggör ansvarsfördelningen** mellan kommun, domstol och SiS vid larm, avvikelser och tekniska fel.

7. Avslutande synpunkter

Vi ser att elektronisk övervakning kan vara ett värdefullt verktyg i specifika situationer, men endast om det används rättssäkert, proportionerligt och i kombination med stödjande insatser som stärker den unges utveckling och trygghet.

Nordmalings kommun delar regeringens ambition att skydda barn och unga från kriminalitet. Däremot anser kommunen att det aktuella förslaget är **otillräckligt berett**, saknar barnrättslig proportionalitet och riskerar att leda till ökade bördor på socialtjänsten utan att säkerställa ökad trygghet för barnen.

Kommunen avstyrker därför förslaget i nuvarande form.

Madelaine Jakobsson
Kommunstyrelsens ordförande
Nordmalings kommun